

רע"פ 867/16 - חאלד אבו מוסא נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 867/16

לפני: המבקש:
כבוד השופט ח' מלצר
חאלד אבו מוסא

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז לוד (כב' השופטים: א' טל, ז' בוסתן וד"ר ש' בורנשטיין) מתאריך 24.12.2015 ב-עפ"ג 50516-06-15

המבקש בעצמו

בשם המשיבה: עו"ד עידית פרג'ון

החלטה

1. בפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז לוד (כב' השופטים: א' טל, ז' בוסתן וד"ר ש' בורנשטיין) ב-עפ"ג 50516-06-15, במסגרתו נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בראשון לציון (כב' השופטת ש' דקל-נוה) ב-ת"פ 2365-12.

אביא להלן את הנתונים הדרושים להכרעה בבקשה.

רקע עובדתי

עמוד 1

2. בתאריך 24.12.2014 בית משפט השלום הנכבד הרשיע את המבקש על יסוד הודאתו בכתב אישום מתוקן בעבירות הבאות: סיוע לגניבת רכב, עבירה לפי סעיף 413ב(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) בצירוף סעיף 31 לחוק העונשין; קשירת קשר לביצוע פשע, עבירה לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין; והכשלת שוטר בעת מילוי תפקידו, עבירה לפי סעיף 275 לחוק העונשין.

3. לפי עובדות כתב האישום המתוקן, בו הודה המבקש, במועד שאיננו ידוע במדויק למשיבה, המבקש קשר יחד עם שלושת נאשמים אחרים שהואשמו עימו בכתב האישום המתוקן (להלן יחד: האחרים) - לגנוב את רכבו של המתלונן. בכתב האישום המתוקן נטען עוד כי לאחר שהצטיידו ברכב מסוג יונדאי, בתאריך 25.07.2012, אחד מהאחרים גנב את רכבו של המתלונן מחניון הרכבת בבנימינה, ונסע ברכב הגנוב אחרי רכב יונדאי - בו נסעו המבקש ושניים מהאחרים. לפי הנטען בכתב האישום המתוקן, לאחר מכן, רכב יונדאי נעצר על ידי שוטרים בצומת קרית-גת, תוך שיושביו, וביניהם המבקש, מתנגדים למעצרים. עוד נטען כי אחד מהאחרים, אשר גנב את רכבו של המתלונן, נעצר על ידי המשטרה כ-300 מטרים לאחר העלייה לכביש 6 לכיוון צפון.

4. בתאריך 13.05.2015, לאחר שמיעת טיעוני הצדדים לעונש - בית משפט השלום הנכבד גזר את עונשו של המבקש, לעונש של 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בצד רכיבי ענישה נוספים, וזאת לפי הפירוט הבא:

(א) עונש של 7 חודשי מאסר בפועל בגין העבירות בהן הורשע בתיק זה.

(ב) במועד גזר הדין היו תלויים ועומדים כנגד המבקש שני עונשי מאסר על תנאי בגין שני תיקים אחרים קודמים, כמפורט להלן:

(1) עונש של 8 חודשי מאסר על תנאי, שהושת על המבקש ב-ת"פ (פתח-תקוה) 3093/06 (מתאריך 06.09.2010), וזאת בגין הרשעתו בעבירות של גניבת רכב ונהיגה ללא ביטוח (להלן: תיק פתח תקוה). בגזר הדין, מושא תיק פתח תקוה, הושת על המבקש עונש מאסר בפועל, וכן עונש מאסר על תנאי אשר נוסח כדלקמן:

"שמונה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירה כלשהי לפי סימן ה' 1 לפרק יא' של חוק העונשין, תשל"ז-1977" (הדגשה שלי - ח"מ).

אציין כי העבירה של גניבת רכב נכללת בסימן ה' 1 לחוק העונשין, שכותרתו: "עבירות בקשר לרכב", והיא מצויה בפרק יא לחוק העונשין שכותרתו היא: "פגיעות ברכוש".

(2) עונש של 6 חודשי מאסר על תנאי, שהושת על המבקש ב-ת"פ (רחובות) 1372/08 מתאריך 14.07.2011, וזאת בגין הרשעתו בעבירות של גניבת רכב, והיזק במזיד לרכב (להלן: תיק רחובות). בגזר הדין, מושא תיק רחובות, הושת על המבקש עונש מאסר בפועל, וכן עונש מאסר על תנאי, אשר נוסח כדלקמן:

"6 חודשי מאסר על תנאי לתקופה של 36 חודשים מיום השחרור מבית הסוהר והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור בתקופה

זו את העבירות שבביצוען הורשע בתיק זה או עבירה אחרת כלשהי הקשורה לרכב" (הדגשה שלי - ח"מ).

בית משפט השלום הנכבד הפעיל בגזר הדין את עונשי המאסר על תנאי, מושאי התיקים ב-פתח תקוה ו-רחובות **בחופף** זה לזה, כך שנגזר על המבקש בהקשר זה עונש נוסף של 8 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

(ג) צירוף עונש המאסר, מושא הפעלת המאסרים המותנים הנ"ל, יחד עם עונש המאסר בגין התיק, מושא הבקשה, בן 7 חודשי מאסר בפועל, הנזכר בפיסקה (א) שלעיל, הוביל לכך שבסיכום הדברים הושת על המבקש עונש של 15 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

לבסוף, בית משפט השלום הנכבד השית על המבקש גם 6 חודשי מאסר על תנאי, ו-4 חודשי מאסר על תנאי בתנאים שפורטו בגזר הדין וכן: קנס בסך 5,000 ש"ח; פסילה מלקבל, או מלהחזיק רישיון נהיגה למשך 8 חודשים מיום שחרורו ממאסר ופסילה על תנאי למשך שנה.

5. המבקש הגיש ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום הנכבד, ובו טען כי בית משפט השלום הנכבד שגה בהפעלת המאסרים המותנים שהיו תלויים ועומדים כנגדו, לאחר שהורשע בתיק דנן בעבירה של סיוע לגניבת רכב, ולא בעבירה המושלמת של גניבת רכב. המבקש טען עוד כי העונש שהושת עליו בגזר הדין סוטה לחומרה מהעונש ההולם את חומרת מעשיו ואיננו נותן משקל הולם: לנסיבותיו האישיות; להודאתו בביצוע העבירות וכן להמלצת שירות המבחן בענייניו לבחון את האפשרות כי המבקש ירצה את עונשו בדרך של עבודות שירות.

6. בתאריך 24.12.2015, בית המשפט המחוזי הנכבד דחה את ערעורו של המבקש. במסגרת זו, בית המשפט המחוזי הנכבד קבע כי לא נפל פגם בגזר הדין, וכי לבית משפט השלום הנכבד היתה נתונה הסמכות להפעיל את המאסרים המותנים בנסיבות המקרה דנן. בית המשפט המחוזי הנכבד עיב את ביצוע עונש המאסר שהושת של המבקש, וזאת עד לתאריך 02.02.2016, שעה 10:00.

7. בתאריך 02.02.2016 הנ"ל, המבקש הגיש בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד, ובצידה בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת עליו.

בשים לב לעיתוי הגשת הבקשה, בקשתו של המבקש לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהושת עליו נדחתה בהחלטתי מאותו תאריך, והוא החל לרצות את עונשו באותו יום.

טענות הצדדים

8. המבקש טוען כי העונש שהושת עליו חורג ממדיניות הענישה הנהוגה בעבירות בהן הורשע, ולשיטתו, אף איננו הולם את חלקו בפרשה. לטענת המבקש - בית משפט השלום הנכבד לא נתן משקל הולם לתסקיר שירות המבחן בענייניו, וכן לנסיבותיו האישיות שפורטו בגזר הדין. המבקש מוסיף וטוען כי בית משפט השלום הנכבד שגה בהפעילו את

עונשי המאסר על תנאי, וזאת למרות שהורשע בעבירה של סיוע לגניבה, ולא בעבירה מושלמת של גניבה.

9. המשיבה, אשר הגישה את תגובתה לבקשה, בהתאם להחלטתי שהורתה לה לעשות כן, טענה כי דין הבקשה להידחות באשר אין הצדקה, בנסיבות העניין, לדון בעניינו של המבקש בפני ערכאה שיפוטית שלישית, ולהתערב בעונשו של המבקש ב"גלגול שלישי". כן נטען כי הפעלת המאסרים המותנים בעניינו של המבקש בידי בית משפט השלום הנכבד נעשתה כדין ובסמכות, ולא נפל בה כל פגם.

דין והכרעה

10. לאחר שעיינתי בבקשה שבפני, בתגובת המשיבה ובחומר שצורף להן - נחה דעתי כי דין הבקשה להידחות. ההנמקה לתוצאה תובא בקצרה להלן.

11. הבקשה שלפני איננה עונה על אמות המידה שנקבעו בפסיקתו של בית משפט זה למתן רשות ערעור. חרף טענותיו של המבקש - הבקשה אינה מעוררת שאלה משפטיות כבדות משקל, או רחבת היקף, אשר חורגת מעניינם הקונקרטי של הצדדים לה. כמו-כן, לא ניכר חשש מפני עיוות דין, או אי-צדק חמור, אשר נגרם למבקש (ראו: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982); רע"פ 900/14 כהן נ' מדינת ישראל (18.02.2014); רע"פ 7971/15 גלקולי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (25.01.2016)).

12. זאת ועוד - הבקשה שלפני מופנית כנגד חומרת העונש, אשר הושת על המבקש. בהקשר זה, נקבע, כי לא תינתן רשות לערער ב"גלגול שלישי" על חומרת העונש, אלא במקרים בהם ניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות דומות. בענייננו, העונש שנגזר על המבקש אינו חורג ממדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים, ובוודאי שאין מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות זו, וזאת, בין היתר בשים לב לעברו הפלילי המכביד של המבקש, הכולל שש הרשעות קודמות, בתחום עבירות הרכוש בכלל, ובעבירות הרכב בפרט, ואף ריצוי מאסרים בעבר, שלא הרתיעו אותו מלשוב ולבצע עבירות (השוו למשל: רע"פ 7890/10 מליטאת נ' מדינת ישראל (01.11.2010)).

13. בית משפט השלום הנכבד סקר בגזר דינו את השיקולים הנוגעים לחומרת העבירה בנסיבות ביצועה, ואף נתן דעתו, בין היתר, לפגיעה של העונש במשפחתו של המבקש, נטילת האחריות על מעשיו, את חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירות, ואת שהותו הארוכה של המבקש ב"מעצר בית" מלא (ראו: עמ' 57-58 לגזר הדין). ביחס לאמור בתסקיר שירות המבחן, כבר נקבע כי עמדת שירות המבחן, חרף מקצועיותה, אינה אלא אחד השיקולים העומדים בפני בית-המשפט בבואו לגזור את דינו של נאשם, כאשר כל עניין לנסיבותיו הוא, וכל מקרה ייבחן לגופו (ראו, למשל: רע"פ 5212/13 אדינה נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 (29.08.2013)).

די בטעמים אלה כדי לדחות את בקשתו של המבקש. למעלה מן הצורך אדון גם בטענתו של המבקש לעניין הפעלת המאסרים המותנים בעניינו לאחר שהורשע, בנסיבות, בעבירה של סיוע לגניבת רכב, ולא בעבירה המושלמת של גניבת רכב.

14. תחילה אציין כי השאלה כלל איננה מתעוררת בנסיבות העניין ביחס לתיק רחובות, בו צויין כי התנאי כולל, בין היתר: "... עבירה אחרת כלשהי הקשורה ברכב" (ההדגשה שלי - ח"מ). ברי עבירה של סיוע לגניבת רכב הינה אכן "עבירה כלשהי הקשורה ברכב", וממילא התנאי, מושא תיק רחובות, אכן הופעל כדין.

15. נותר לבחון, איפוא, האם היה מוסמך בית משפט השלום הנכבד להפעיל את המאסר המותנה, מושא תיק פתח תקוה, אשר נוסח, כזכור, כך: "שמונה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים לבל יעבור עבירה כלשהי לפי סימן ה' 1 לפרק יא' של חוק העונשין, תשל"ז-1977". אזכיר כי העבירה של גניבת רכב נכללת בסימן ה' 1 לחוק העונשין, שכותרתו: "עבירות בקשר לרכב", והיא מצוייה בפרק יא לחוק העונשין, שכותרתו היא: "פגיעות ברכוש".

ער אני להבדלים בין ביצוע של עבירה מושלמת - לסיוע לביצועה של עבירה כזו לעניין יסודותיה של העבירה, וכן לעניין העונש (ראו: סעיף 32 לחוק העונשין). נתתי דעתי אף לאמרת האגב של חברי השופט (כתארו אז) א' גרוניס ב-ע"פ 4517/04 מסראווה נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(6) 119 (2005) (להלן: עניין מסראווה), שם הוא ציין כי עשויה להתעורר שאלה באשר לאפשרות הפעלת המאסר המותנה, בין היתר, לגבי סיוע לביצועה של עבירת התנאי (פיסקה 4 לחוות דעתו). עם זאת, לא מצאתי כי עניינו של המבקש מצדיק מתן רשות ערעור, וזאת לאור לשונו המפורשת של סעיף 34 לחוק העונשין, הכל כמפורט להלן.

16. סעיף 34 לחוק העונשין קובע כך:

"מלבד אם נאמר בחיקוק או משתמע ממנו אחרת, כל דין החל על הביצוע העיקרי של העבירה המושלמת חל גם על נסיון, שידול, נסיון לשידול או סיוע, לאותה עבירה" (ההדגשה שלי - ח"מ).

ב-דברי ההסבר להצעת החוק העונשין הנ"ל נאמר ביחס להוראה זו (שנקבעה בסעיף 39 להצעת החוק הנ"ל) כדלקמן:

"... נקבע כלל משותף אחד לכל הצורות שפורטו בפרק "עבירות נגזרות": בהעדר הוראה מפורשת או משמעות סותרת, כל דין, שחל על הביצוע העיקרי והמושלם של העבירה, חל גם על הצורות הנגזרות ממנה. לכלל זה יש משמעות לענין חנינה כללית, לענין סמכות שפיטה, הסגרה, התיישנות, השלכת ביצוע עבירה נוספת בתקופת התנאי של מאסר מותנה, וכיוצא באלה: זהו גם הכלל לענין פסליות שונות, ותחולת דיני העונשין לפי מקום ביצוע העבירה. לכלל זה יש איפוא משמעות כל אימת שהמחוקק משתמש במונח "עבירה" ללא כל הבחנה" (שם, בעמ' 133; ההדגשה שלי - ח"מ).

הנה כי כן, מלשונו של סעיף 34 לחוק העונשין, בשים לב לדברי ההסבר לו, והעדר הוראה מפורשת, או משמעות סותרת אחרת - נובע כי, ככלל, הדין, החל על ביצוע עבירה מושלמת של גניבת רכב, אמור לחול אף על סיוע לביצוע אותה עבירה.

17. גישה זו משתלבת עם עמדתו של פרופ' פלר (שנאמרה קודם תיקון 39 לחוק העונשין), אשר ציין כדלקמן:

"אם נתמקד בשאלת תנאי החפיפה של "העבירה הנוספת" ועבירה מסוג "עבירות התנאי", ואם, כאמור, דין הסיוע או השידול לביצוע עבירה, כדין ביצועה העיקרי, אזי הסיוע או השידול לביצוע עבירה מסוג "עבירות התנאי" הם בבחינת "עבירות נוספות", והשלכתם לענין המאסר שהותנה בזמנו בהימנעות מעבירה כאמור, זהה להשלכתו, לאותו ענין, על ביצועה העיקרי. חפיפה זו בין שתי העבירות - "העבירה הנוספת" ו"עבירת התנאי" - נובעת מזהותן המושגית וזיקתן המהותית זו לזו. מבחינה עניינית, הפתרון הוא טבעי, מתחייב ממטרת הטלת מאסר על תנאי, והולם במלואו את תפקידיו של עונש זה... הנידון למאסר על תנאי חוייב להימנע מהתנהגות ענישה שנופלת בגדר "עבירת תנאי", ללא הבדל התפקיד בו ישתתף בביצועה - משדל, מסייע או מבצע עיקרי, ואף אם יגרום לביצועה באמצעות אחר... הוא הוזהר מראש על כך במפורש בגזר הדין בו הוטל עליו העונש המותנה, וזהו המבחן בו היה עליו לעמוד על מנת שעונש זה לא יומר בעונש בפועל. בין מה שנדרש להימנע ממנו, לבין מה שביצע למרות האזהרה, אין כל שוני, מבחינת הזהות המושגית והזיקה המהותית..." (ראו: ש"ז פלר "האמנם שונה נפקותו של נסיון לבצע "עבירת-תנאי" מזו של ביצועה המושלם?" עיוני משפט י 413, 417 (1984); ההדגשה שלי - ח"מ).

18. אוסיף ואציין כי ב-עניין מסראווה נקבע ביחס להפעלת תנאי במקרה בו הורשע נאשם בניסיון לעבור את עבירת התנאי המושלמת כי העונש המותנה יופעל לעתים גם כאשר לא נמצאה זהות "טכנית" בין העבירה שבוצעה לעבירת התנאי:

"השוואה כזו מתקיימת, מבחינה מהותית, גם שעה שהנאשם מבצע ניסיון שלם מבחינתו להפר את עבירת התנאי, וכל שמפריד בין התנהגותו לבין ביצועה המושלם של העבירה היא התקיימותה של תוצאה או נסיבה, אשר ממילא אינן בשליטתו..." (שם, בפסקה 11; בהשמטת ההפניות; ההדגשה היא במקור - ח"מ).

עוד נקבע בפסיקתנו כי: "מן הראוי להתחקות אחר תכליתה המהותית-עניינית של הוראת התנאי ולא להסתפק בפרשנות טכנית-פורמלית" (ראו: רע"פ 523/13 דזנשוילי נ' מדינת ישראל, בפסקה 52 (25.08.2015)).

אינני סבור איפוא כי עניינו של המבקש מעורר שאלה משפטיות המצדיקה כי ינתן בה רשות ערעור.

19. לבסוף, לא מיותר להדגיש כי על המבקש הוטלו, בשני הליכים קודמים, עונשים מותנים שמטרתם להרתיע אותו מפני ביצוע של עבירות רכב - וזאת, ללא הועיל. המבקש הוא גם בעל עבר פלילי הכולל שש הרשעות קודמות, בהן עבירות רכוש, לרבות בתחום גניבות הרכב, והוא אף ריצה בגין עונשי מאסר בפועל, והוא גם ביצע את העבירות, מושא גזר הדין, זמן קצר לאחר ששוחרר ממאסר קודם (ראו: פסקה 6 לפסק הדין). בנסיבות אלו, לא מצאתי בהפעלת המאסרים המותנים, כפי שהופעלו.

20. נוכח כל האמור לעיל - הבקשה נדחית.

ניתנה היום, ט"ז באלול התשע"ו (19.9.2016).

שׁוֹפֵט
